

सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५ र सूचनाको हक सम्बन्धी नियमावली, २०६५ को
नियम ३ बमोजिम सार्वजनिक गरिएको विवरण

(२०७९ बैशाख १ गतेदेखि २०७९ असार मसान्तसम्म)

नेपाल सरकार

श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाण्डौ

१. निकायको स्वरूप र प्रकृति

नेपालमा श्रमको मर्यादित र सुरक्षित व्यवस्थापनबाट रोजगारी सृजना, रोजगारीका लागि सीपयुक्त आवश्यक जनशक्तिको विकास, श्रमको क्षेत्रमा सामाजिक सुरक्षा र व्यवसायजन्य स्वास्थ्य र सुरक्षाको प्रवर्द्धन, बालश्रम निवारण लगायतका काम मन्त्रालयबाट हुँदै आएको छ । वैदेशिक रोजगारीलाई सुरक्षित, मर्यादित र व्यवस्थित बनाउनु र वैदेशिक रोजगारबाट आर्जित सीप, प्रविधि र पुँजीको उपयोगबाट आन्तरिक रोजगारी प्रवर्द्धन गर्नु पनि यस मन्त्रालयको जिम्मेवारी रहेको छ ।

मन्त्रालयको स्थापना हुनु अघि वि.सं. २०२८ मा श्रम सम्बन्धी मामिला हेर्न उद्घोग मन्त्रालय अन्तर्गत श्रम विभागको स्थापना भएको थिए । श्रम विभाग स्थापना भएको एक दशक पछि वि.सं. २०३८ मा श्रम तथा समाजकल्याण मन्त्रालयको स्थापना भयो । नेपाल सरकारको कार्यविभाजन नियमावली परिवर्तन भई वि.सं. २०५२ मा समाज कल्याणको क्षेत्र अलग गरी श्रम मन्त्रालय मात्र कायम भएकोमा वि.सं. २०५७ मा यातायात व्यवस्थापनको क्षेत्र समेत समायोजन भई श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय कायम हुन गयो । यसै क्रममा वि.सं. २०६९ मा यातायात व्यवस्थाको क्षेत्र अन्यत्र लागि श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय नामाकरण भयो । पुनः वि.सं. २०७४ मा कार्यक्षेत्र विस्तार भई श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय कायम भएको छ ।

२. निकायको काम, कर्तव्य र अधिकार

नेपाल सरकार (कार्यविभाजन) नियमावली, २०७४ अनुसार श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र देहाय बमोजिम रहेको छ:

- क. श्रम तथा रोजगार सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड र नियमन,
- ख. वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, व्यवस्थापन र नियमन,
- ग. श्रमिक तथा कामदारको सामाजिक सुरक्षा र सामाजिक सुरक्षा कोष सञ्चालन सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड र नियमन,
- घ. औद्योगिक विवाद समाधान,
- ड. रोजगार सम्बन्धी तथ्यांक, अध्ययन र अनुसन्धान,
- च. श्रम तथा व्यवसायजन्य सुरक्षा निरीक्षण र श्रम सम्बन्ध सम्बन्धी आयोग,
- छ. रोजगार उन्मुख सीपमूलक एवम् व्यवसायिक तालिम नीति,
- ज. ट्रेडयुनियन सम्बन्धी एकिकृत कानून र नियमन,
- झ. बालश्रम निवारण सम्बन्धी नीति र कानून,
- ञ. व्यवसायजन्य स्वास्थ्य तथा सुरक्षा सम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड,
- ट. विदेशीहरूका लागि श्रम स्वीकृति,
- ठ. श्रम सहचारी,
- ड. बेरोजगार सम्बन्धी एकिकृत तथ्यांक व्यवस्थापन, अध्ययन र अनुसन्धान,
- ढ. मन्त्रालय सम्बन्धी राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थासँग सन्धि, समझौता, अभिसन्धि, सम्पर्क र समन्वय,
- ण. मन्त्रालय सम्बन्धी सार्वजनिक संस्थान, प्राधिकरण, समिति, प्रतिष्ठान, कम्पनी आदिको सञ्चालन र नियमन ।

३. निकायमा रहेका महाशाखा एवं शाखा र तिनको कार्य विवरणः

यस मन्त्रालय अन्तर्गत प्रशासन महाशाखा, श्रम सम्बन्ध तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा र रोजगार व्यवस्थापन महाशाखा रहेका छन् । प्रशासन महाशाखा अन्तर्गत प्रशासन शाखा, आर्थिक प्रशासन शाखा, नीति, योजना, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन शाखा र कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा रहेका छन् । श्रम सम्बन्ध तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा अन्तर्गत श्रम सम्बन्ध शाखा, बाल श्रम निवारण तथा व्यवसायजन्य सुरक्षा शाखा, श्रमिक कल्याण शाखा र सीप विकास तथा तालिम शाखा रहेका छन् । त्यसैगरी रोजगार व्यवस्थापन महाशाखा अन्तर्गत वैदेशिक रोजगार व्यवस्थापन शाखा र रोजगार समन्वय तथा सूचना शाखा रहेका छन् । यी महाशाखा एवं शाखाहरूको कार्य विवरण देहाय बमोजिम रहेको छः-

(क) प्रशासन महाशाखा

- आन्तरिक प्रशासन र कर्मचारी प्रशासनसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने गराउने,
- निजामती सेवा ऐन, नियमावली अनुसार कर्मचारीहरूलाई दिइने सुविधा, पुरस्कार र विभागीय सजाय सम्बन्धी काम गर्ने गराउने,
- मन्त्रालयको संगठन संरचना, दरवन्दी, कर्मचारी कार्य विवरणसम्बन्धी काम गर्ने गराउने,
- काउन्सेलर (श्रम) तथा श्रम सहचारी छनौट तथा नियुक्तिसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने गराउने,
- स्वदेशी तथा विदेशी छात्रवृत्ति एवं वैदेशिक भ्रमणका लागि संभाव्य उम्मेदवारको सूची तयार गरी रायसाथ पेश गर्ने गराउने,
- मन्त्रालय अन्तर्गतको सार्वजनिक खरिदसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने गराउने,
- वार्षिक प्रतिवेदन तथा मन्त्रालयस्तरका अन्य प्रकाशन, प्रसारण तथा वितरण सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने गराउने,
- महाशाखासँग सम्बन्धित विषयमा अन्तर्राष्ट्रिय सम्पर्कसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने गराउने,
- महाशाखासँग सम्बन्धित विषयमा अभिलेख व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- सूचना अधिकारी तथा विभिन्न निकाय एवंम् विषयगत सम्पर्क बिन्दुको काम गर्ने गराउने,
- अन्तर महाशाखा, शाखा र विभाग बीच समन्वय प्रणाली स्थापनासम्बन्धी कार्यहरू गर्ने गराउने,
- मन्त्रालयको कार्यक्षेत्रसम्बन्धी नीति, योजना, वार्षिक कार्यक्रम, बजेट तर्जुमाको समन्वय, अनुगमन, मूल्याङ्कन र आवधिक समीक्षासम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- मन्त्रालय र अन्तर्गत नियमित तथा वैदेशिक सहायताबाट संचालन हुने आयोजना/कार्यक्रमहरूको तर्जुमा गर्ने एवम् कार्यान्वयनका सम्बन्धमा उक्त कार्यक्रमहरू तथा सम्बन्धित कार्यालयहरूको अनुगमन मूल्यांकन गर्ने गराउने,
- आर्थिक प्रशासनसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने गराउने,
- बेरुजुको लगत अद्यावधिक गर्ने, गर्न लगाउने तथा फछ्यौट गर्ने गराउने,
- मन्त्रालयसँग सम्बन्धित ऐन, नियम, निर्देशिका तथा कार्यविधिहरूको तर्जुमा तथा परिमार्जन सम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- अदालतबाट भएका फैसला तथा आदेशको कार्यान्वयनसम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,

- मन्त्रालयलाई विपक्षी बनाई परेका रिट, निवेदन र मुद्दाहरूको प्रतिरक्षा गर्ने गराउने,
- प्रदेश तथा स्थानीय सरकारसँग समन्वय गरी गर्नुपर्ने आवश्यक कार्यहरू गर्ने गराउने ।

१. प्रशासन शाखा

- मन्त्रालय र अन्तर्गतको कर्मचारी प्रशासन तथा जनशक्ति विकाससम्बन्धी कार्य गर्ने,
- मन्त्रालयको संगठन संरचना, दरवन्दी सृजना, कर्मचारीको कार्य विवरण, नियुक्ति, पदस्थापन, अधिकार प्रत्यायोजन, सरुवा, काज, बढुवा, विदा, सम्पत्ति विवरण, कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन, अवकाशसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने,
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका कर्मचारीहरूको अभिलेख अद्यावधिक गर्ने,
- व्यवस्थापन परीक्षणसम्बन्धी कार्यको समन्वय तथा सहजीकरण गर्ने,
- कर्मचारीहरूलाई दिइने सुविधा, पुरस्कार र विभागीय कारवाही तथा सजायसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- स्वदेशी तथा विदेशी छान्त्रवृत्ति, तालिम, गोष्ठी आदिमा कर्मचारी मनोनयनको लागि सिफारिस तथा विदा स्वीकृतिका निम्नि पेश गर्ने,
- मन्त्रालयभित्र परिवहन तथा सञ्चार व्यवस्थापन गर्ने,
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूको लागि घरजग्गा र भवनको व्यवस्थापन गर्ने,
- मन्त्रालयको भौतिक साधनहरूको स्याहार, सम्भार, मर्मत, सरसफाई, कार्यालय विन्यास तथा संरक्षण लगायत जिन्सी व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- मन्त्रालय भित्र कागज धुल्याउने तथा लिलामीसम्बन्धी व्यवस्था गर्ने,
- उजुरी तथा गुनासो सुनुवाईसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- अछितयार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, राष्ट्रिय सतकर्ता केन्द्र, राष्ट्रिय सूचना आयोगसंगको सम्पर्क, समन्वय एवं सुशासन ईकाइको रूपमा कार्य गर्ने,
- खरिद ईकाइ गठन तथा व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- पुस्तकालय व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका केन्द्रीय निकायहरूको स्रोतसाधनसम्बन्धी विवरण अद्यावधिक गर्ने,
- मन्त्रालय अन्तर्गतका निकायहरूको निरीक्षण, सुपरिवेक्षण र अनुगमनसम्बन्धी व्यवस्थापन गर्ने,
- कर्मचारी बैठकसम्बन्धी कार्य गर्ने
- शाखासँग सम्बन्धित कामको अभिलेख व्यवस्थापन गर्ने,
- विषयगत निकायहरूको सम्पर्क बिन्दु भई काम गर्ने,
- विषयगत सम्पर्क अधिकारी तोकन पेश गर्ने,
- मन्त्रालयको स्रोत साधन तथा प्रकाशन वितरणको व्यवस्थापन गर्ने,
- तोकिएबमोजिमका अन्य कार्यहरू गर्ने ।

२. नीति, योजना, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन शाखा

- मन्त्रालयको कार्यक्षेत्रसँग सम्बन्धित नीति तर्जुमा तथा विश्लेषण गर्ने,

- वार्षिक,आवधिक तथा दीर्घकालीन रणनीतिको तर्जुमा,समन्वय,कार्यान्वयन अनुगमन तथा मूल्याङ्कनसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- आर्थिक प्रशासन शाखाको समन्वयमा वार्षिक कार्यक्रम अनुसार आर्थिक वर्षको साधारणतर्फको अनुमानित बजेट तयारी र स्वीकृतिको लागि पेश गर्ने,
- मन्त्रालय र अन्तर्गत नियमित तथा वैदेशिक सहायताबाट संचालन हुने आयोजना/कार्यक्रमहरूको तर्जुमा र कार्यान्वयनका सम्बन्धमा कार्यक्रमहरू तथा सम्बन्धित कार्यालयहरूको अनुगमन मूल्यांकन गर्ने,
- मन्त्रालयका प्रगति विवरण,प्रतिवेदन तथा बुलेटिन प्रकाशनसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने,
- मन्त्रालय र विभागहरू अन्तर्गत संचालन हुने विकासका आवधिक एवं वार्षिक कार्यक्रमहरू तयार गर्ने,
- राष्ट्रिय योजना आयोग र अर्थ मन्त्रालयसंगको सहकार्यमा मन्त्रालय अन्तर्गत सञ्चालित विकास कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनको समन्वय गर्ने,
- मन्त्रालय र अन्तर्गत निकायहरूमा संचालित विकास कार्यक्रमहरूको प्रगति,समीक्षा,परिमार्जन तथा अनुगमन मूल्याङ्कन गर्ने,
- नीति समन्वय समिति (Policy Coordination Committee) सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- अर्थ मन्त्रालय, प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय तथा राष्ट्रिय योजना आयोगको सम्पर्क विन्दुको रूपमा काम गर्ने,
- मन्त्रालय स्तरीय विकास समस्या समस्या समिति(MDAC) र राष्ट्रिय विकास समस्या समाधान समिति (NDAC) सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने,
- वैदेशिक सहायतासम्बन्धी विषयमा अर्थ मन्त्रालयसंग समन्वय गरी कार्य गर्ने,
- विदेशी सहयोगवाट संचालन हुने आयोजनासँग सम्बन्धित विषयमा आवश्यक समन्वय गर्ने,
- सम्बन्धित क्षेत्रका अन्तर्राष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय गैरसरकारी तथा अन्य अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरूसँग समन्वय तथा सहजीकरणसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- तोकिएवमोजिमका अन्य कार्यहरू गर्ने ।

३. आर्थिक प्रशासन शाखा

- प्रचलित कानून बमोजिम मन्त्रालयको आर्थिक प्रशासन संचालन गर्ने,
- अर्थ मन्त्रालय र यस मन्त्रालयको नीति, योजना, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन शाखासँग समन्वय गरी वार्षिक कार्यक्रम र बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्ने,
- आर्थिक प्रशासनसम्बन्धी विषयमा माग भएबमोजिमको राय सल्लाह प्रदान गर्ने,
- विनियोजन बजेट अन्तर्गत बजेट निकासासम्बन्धी कार्य गर्ने,
- मन्त्रालयको नीति, योजना, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन शाखासँग समन्वय गरी कार्यक्रम संशोधन र रकमान्तर सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- ऐन नियमानुसार तोकिएको श्रेस्ता राख्ने, राख्न लगाउने,
- विनियोजन हिसाबको लागि आवश्यक मास्केवारी तथा अन्य फांटवारी नियमित रूपमा तयार गर्ने गराउने र सम्बन्धित निकायमा समयमै पठाउने व्यवस्था गर्ने गराउने,

- आर्थिक प्रशासन शाखाको सहभागिता आवश्यक हुने विभिन्न समितिहरूमा रही कार्य गर्ने,
- मन्त्रालयका अन्य शाखाहरूसँग समन्वय गरी वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तयार गर्ने,
- वार्षिक विवरण तयार गर्न सहयोग गर्ने,
- वेरुजु फछ्यौट्सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- मन्त्रालय अन्तर्गतका निकायहरूको आर्थिक व्यवस्थापन सुधारका लागि सुझाव दिने,
- आमदानी तथा खर्चसम्बन्धी विवरणहरू अद्यावधिक राख्ने,
- म.ले.नि.का.को सम्पर्क विन्दुको रूपमा काम गर्ने,
- तोकिएबमोजिमका अन्य कार्यहरू गर्ने ।

४. कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा

- मन्त्रालयसँग सम्बन्धित ऐन, कानूनहरूको परिमार्जनका लागि मस्यौदा पेश गर्ने,
- नयाँ विधेयक तर्जुमा गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक कार्य गर्ने,
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूबाट माग भएबमोजिम कानूनी राय, परामर्श उपलब्ध गराउने,
- मन्त्रालय पक्ष हुने सन्धि, समझौता, समझदारीपत्र आदिमा कानूनी राय उपलब्ध गराउने,
- सर्वोच्च अदालतबाट कायम नजिर सम्बन्धी निर्णयहरूको लगत विवरण अद्यावधिक गर्ने र सम्बद्ध पदाधिकारीहरूलाई जानकारी गराउने,
- मन्त्रालय विरुद्ध परेका रिट/निवेदन र पुनरावेदन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- मन्त्रालयको कार्यक्षेत्रका विषयमा सम्मानित अदालतबाट भएका फैसला कार्यान्वयन गर्ने गराउने,
- अदालतमा दिने जवाफ तयार गरी पेश गर्ने,
- ऐन, नियम परिमार्जन तथा तर्जुमा शाखाबाट प्राप्त भएका राय संकलन गरी सम्बन्धित विषयको निर्णयानुसार बनाउने कार्य गर्ने,
- नेपाल राजपत्रमा प्रकाशन गरिनु पर्ने सूचनासम्बन्धी कार्य गर्ने,
- कानून, न्याय तथा संसदिय मामिला मन्त्रालय, वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरण तथा श्रम अदालतको सम्पर्क शाखाको रूपमा काम गर्ने,
- कानूनले सृजना गरेका अन्य जिम्मेवारीहरूसम्बन्धी काम गर्ने,
- तोकिएबमाजिमका अन्य कार्यहरू गर्ने ।

(ख) रोजगार व्यवस्थापन महाशाखा

- आन्तरिक रोजगार प्रवर्द्धनसम्बन्धी राष्ट्रिय नीति, कानून, मापदण्ड र नियमन सम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- आन्तरिक एवं वैदेशिक रोजगारसम्बन्धी ऐन नियमहरूको तर्जुमा, संशोधन, विधेयक तथा नियमावलीहरू तयार गरी पेश गर्ने गराउने,
- राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रियस्तरका रोजगारसम्बन्धी प्रतिवेदन संकलन, प्रकाशन तथा वितरणसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने गराउने,

- अन्तर्राष्ट्रीय आप्रवासन संगठन (International Organization for Migration - IOM), कोलम्बो प्रोसेस, अबुधावी संवाद (Abu Dhabi Dialogue) लगायतका क्षेत्रीय तथा अन्तर्राष्ट्रीय संघ संगठनहरूसँग सम्बन्धित कार्यहरू गर्ने गराउने,
- श्रमशक्ति, श्रम बजार, आन्तरिक तथा वैदेशिक रोजगार एवम् बेरोजगारी सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान, तथ्याङ्क सङ्कलन, विश्लेषण लगायत सूचना विश्लेषणका कार्यहरू गर्ने गराउने,
- रोजगार सूचना सेवा तथा श्रमिक आपूर्ति सम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति, कानून, मापदण्ड, व्यवस्थापन र नियमन सम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- श्रम कूटनीतिसम्बन्धी कार्यको समन्वय गर्ने गराउने,
- काउन्सेलर (श्रम)तथा श्रम सहचारीहरूसँग नियमित सम्पर्क र समन्वयको काम गर्ने गराउने,
- वैदेशिक रोजगारसम्बन्धी कार्यक्रमहरू तर्जुमा, समन्वय, अनुगमन, मूल्याङ्कन र प्रतिवेदन गर्ने गराउने,
- वैदेशिक रोजगार विभाग र वैदेशिक रोजगार प्रबर्द्धन बोर्डसम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- वैदेशिक रोजगारसम्बन्धी अनुगमन तथा निरीक्षण गर्ने गराउने,
- महाशाखासँग सम्बन्धित अभिलेख व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने गराउने,
- आन्तरिक तथा वैदेशिक रोजगारको सूचना एवं तथ्यांक अद्यावधिक गर्ने गराउने,
- मन्त्रालयको वेबसाईट अद्यावधिक गर्ने लगायतका विद्युतीय सुशासनसम्बन्धी अन्य कार्यहरू गर्ने गराउने,
- प्रदेश तथा स्थानीय सरकारसँग समन्वय गरी गर्नुपर्ने आवश्यक कार्यहरू गर्ने गराउने ।

१. वैदेशिक रोजगार व्यवस्थापन शाखा

- वैदेशिक रोजगारसम्बन्धी राष्ट्रिय नीति, कानून, मापदण्डको कार्यान्वयन र नियमन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- श्रम कूटनीति प्रवर्द्धनका लागि आवश्यक तयारी तथा समन्वय गर्ने,
- वैदेशिक रोजगारसँग सम्बन्धित संघ संस्थाहरूको नियमन तथा अनुगमन गर्न वैदेशिक रोजगार विभागसँग समन्वय गर्ने,
- काउन्सेलर(श्रम)तथा श्रम सहचारीको कार्यसम्पादनको नियमित रूपमा प्रगति प्रतिवेदन लिने सोको प्रतिवेदन गर्ने,
- अन्तर्राष्ट्रीय आप्रवासन संगठन(IOM), कोलम्बो प्रोसेस, आबुधावि डाइलग लगायतका क्षेत्रीय तथा अन्तर्राष्ट्रीय संघ संगठनसँग सम्बन्धित महाशाखाका कार्यक्षेत्र अन्तर्गतिका कार्यहरू गर्ने,
- वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी सूचना एवं तथ्यांक संकलन, अध्ययन तथा विश्लेषण गर्ने,
- वैदेशिक रोजगारलाई सुरक्षित, व्यवस्थित र मर्यादित बनाउन राय सल्लाह प्रदान गर्ने,
- वैदेशिक रोजगारसम्बन्धी कार्यक्रमहरू तयार गर्ने, समन्वय गर्ने र प्रतिवेदन गर्ने,
- वैदेशिक रोजगार सम्बन्धमा रोजगारदाता मुलुकहरूसँग हुने वार्ता एवं सम्झौतासम्बन्धी कार्य गर्ने,
- वैदेशिक रोजगारका लागि नयाँ मुलुक खुला गर्न आवश्यक अध्ययन तथा समन्वय गर्ने,
- वैदेशिक रोजगारबाट विभिन्न क्षेत्रमा पर्न गएको प्रभावको अध्ययन अनुसन्धान गरी नीतिगत सुझाव दिने,

- वैदेशिक रोजगारमा गएका व्यक्तिहरुको स्वास्थ्य तथा सुरक्षाको विषयमा अध्ययन अनुसन्धान गरी नीतिगत सुधारको राय पेश गर्ने,
- विदेशमा रहेका नेपालीहरुका सेवामूलक संस्थाहरुसँग सम्पर्क कायम गरी आवश्यकता अनुसार राय सुझाव प्राप्त गर्ने, प्रतिवेदन लिने एवं उपयुक्त कारबाहीकोलागि पेश गर्ने,
- वैदेशिक रोजगारमा गएका श्रमिकहरुको हक,हित,उद्धारसम्बन्धी कार्यहरुमा नीतिगत व्यवस्था पहल गर्ने,
- वैदेशिक रोजगारीको प्रभावकारी व्यवस्थापन गर्न आवश्यक अन्य कार्यहरु गर्ने,
- परराष्ट्र मन्त्रालय, विदेशस्थित नेपाली कूटनैतिक नियोगहरु तथा आप्रवासनसम्बन्धी कार्यक्रमहरुको सम्पर्क विन्दुको रूपमा कार्य गर्ने,
- वैदेशिक रोजगार विभाग र वैदेशिक रोजगार बोर्डसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- सम्बन्धित क्षेत्रका अन्तर्राष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय गैरसरकारी तथा अन्य अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरुसँग समन्वय तथा सहजीकरणसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- शाखासँग सम्बन्धित अभिलेख व्यवस्थापन गर्ने,
- तोकिए बमोजिमका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

२. रोजगार समन्वय तथा सूचना शाखा

- आन्तरिक रोजगारसम्बन्धी राष्ट्रिय नीति,कानून,मापदण्ड,कार्यान्वयन र नियमन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- आन्तरिक रोजगारीको क्षेत्रमा कार्यरत राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरुको लगत राख्ने,
- आन्तरिक रोजगारी प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले वैदेशिक सहायतामा संचालित कार्यक्रम तथा आयोजनाहरुको संचालन, समन्वय, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने,
- वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका कामदारहरुको दक्षता उपयोग गर्न राष्ट्रिय आवश्यकता अनुसारका नीति तथा रणनीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न पेश गर्ने,
- आन्तरिक रोजगार प्रवर्द्धका लागि नीजि तथा गैर सरकारी क्षेत्रसँगको सहकार्य एवं समन्वयसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- न्यूनतम रोजगार प्रत्याभूत सम्बन्धी नीति,योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा,कार्यान्वयन,अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने,
- मन्त्रालयको वेवसाईट व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- श्रम, रोजगारी, बेरोजगारी, वैदेशिक रोजगारी तथा रोजगारका अवसरसम्बन्धी अध्ययन,अनुसन्धान र विश्लेषण गर्ने,
- विद्युतीय श्रम तथा रोजगार सूचना प्रणाली (Online Labour and Employment Information System) को स्थापना र व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- श्रमशक्ति सर्वेक्षणसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- शाखासँग सम्बन्धित विषयमा कानून बमोजिम निर्धारण गरिएका अन्य कार्यहरु गर्ने,

- सम्बन्धित क्षेत्रका अन्तर्राष्ट्रीय तथा राष्ट्रीय गैरसरकारी तथा अन्य अन्तर्राष्ट्रीय संघ संस्थाहरूसँग समन्वय तथा सहजीकरणसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- प्रदेश तथा स्थानीय सरकारसँग समन्वय गरी गर्नुपर्ने आवश्यक कार्यहरू गर्ने,
- तोकिएबमोजिमका अन्य कार्यहरू गर्ने ।

(ग) श्रम सम्बन्ध तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा

- श्रम सम्बन्धी राष्ट्रीय नीति तर्जुमा गर्ने गराउने,
- श्रम सम्बन्धी ऐन नियमहरूको तर्जुमा तथा परिमार्जन सम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- श्रमशक्ति र श्रम बजारसम्बन्धी अध्ययन, सर्वेक्षण, अनुसन्धान, तथ्याङ्क सङ्कलन तथा विश्लेषण सम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- राष्ट्रीय तथा अन्तर्राष्ट्रीयस्तरका श्रमसम्बन्धी प्रतिवेदनहरूको संकलन सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने गराउने,
- अन्तर्राष्ट्रीय श्रम संगठन(International Labor Organization) सम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- औद्योगिक विवाद समाधान सम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- विदेशी कामदारहरूको श्रम स्वीकृति व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- ट्रेड यूनियन सम्बन्धी राष्ट्रीय नीति, कानून तर्जुमा र नियमनसम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- महाशाखासँग सम्बन्धित विषयमा अन्तर्राष्ट्रीय सम्पर्कसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने गराउने,
- बालश्रम निवारणसँग सम्बन्धित अन्तर्राष्ट्रीय संघसंस्थाहरूसँगको सम्पर्क, सहकारी तथा समन्वय गर्ने गराउने,
- बालश्रम निवारणसम्बन्धी नीति, कानून तर्जुमा र नियमनसम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- बालश्रम निवारणसम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान, सर्वेक्षण, सूचना र तथ्यांक संकलन तथा विश्लेषणसम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- बालश्रम निवारणसम्बन्धी व्यवस्थापन तथा जनचेतना जगाउन प्रचार प्रसार गर्ने गराउने,
- बालश्रम निवारण विषयमा राष्ट्रीय तथा अन्तर्राष्ट्रीय गोष्ठी सेमिनार सम्मेलनसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने गराउने,
- व्यवसायजन्य स्वास्थ्य तथा सुरक्षा विषयमा नीति, कानून र नियमनसम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- श्रमिक एवं सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी राष्ट्रीय नीति, कानून, मापदण्ड, कार्यक्रम र नियमनसम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- सामाजिक सुरक्षा कोषसम्बन्धी नीति, कानून तर्जुमा, कोष संचालन तथा नियमन, यस विषय सम्बद्ध राष्ट्रीय तथा अन्तर्राष्ट्रीय निकाय र संघसंस्थासँग सम्पर्क, समन्वय र सहकार्यसम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- सामाजिक सुरक्षा कोष र श्रमिक कल्याणसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने गराउने,
- रोजगारउन्मुख, सीपमूलक एवं व्यवसायिक तालिमसम्बन्धी राष्ट्रीय नीति तर्जुमा र सो को नियमन गर्ने गराउने,

- श्रमिक तथा रोजगारदाताको कर्तव्य, दायित्व, कार्य संकृति र व्यवहार सम्बन्धी प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरुको सञ्चालनका सम्बन्धमा समन्वय गर्ने गराउने,
- सीप विकास तथा तालीमसम्बन्धी नीति, योजना तर्जुमा, समन्वय, अनुगमन, मुल्याङ्कन गर्ने गराउने,
- सीप विकास तालिमसम्बन्धी पाठ्यक्रम तर्जुमा, परिमार्जन, तालिम सञ्चालन मापदण्ड निर्धारण गर्ने गराउने,
- सीप विकास तालिम सञ्चालन, समन्वय र प्रवर्द्धनसम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- महाशाखासँग सम्बन्धित विषयमा अभिलेख व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने,
- प्रदेश तथा स्थानीय सरकारसँग समन्वय गरी गर्नुपर्ने आवश्यक कार्यहरु गर्ने गराउने ।

१. श्रम सम्बन्ध शाखा

- श्रमसंग सम्बन्धित कानून तर्जुमा, संशोधन तथा नियमन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- श्रमशक्ति र श्रम बजारसम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान, तथ्याङ्क सङ्कलन, अद्यावधिक र विश्लेषणसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रियस्तरका श्रम सम्बन्धी प्रतिवेदन संकलन एवं अभिलेखिकरणसम्बन्धी कार्यहरु गर्ने,
- अन्तर्राष्ट्रिय श्रम सङ्गठनसंग सम्बन्धित कार्य गर्ने,
- औद्योगिक विवाद समाधानसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- श्रमसंग सम्बन्धित अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थासंगको सम्पर्क, सहकार्य तथा समन्वय गर्ने,
- विदेशी कामदारहरुका लागि श्रम स्वीकृति र त्यसको सूचना व्यवस्थापन गर्ने,
- श्रमिक कल्याण शाखासँग समन्वय गरी ट्रेड यूनियन नीति, कानूनको तर्जुमा र नियमन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- शाखासँग सम्बन्धित विषयमा अन्तर्राष्ट्रिय सम्पर्क सम्बन्धी कार्यहरु गर्ने,
- अन्तराष्ट्रिय श्रम संगठन (ILO) तथा अन्य राष्ट्रिय, अन्तर्राष्ट्रिय, सरकारी, गैरसरकारी संघ संस्थाहरुसंग समन्वय सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- अन्तराष्ट्रिय श्रम संगठन (ILO) बाट पारित महासन्धी तथा सन्धीहरु सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- अन्तराष्ट्रिय श्रम संगठन (ILO) मा वार्षिक र आवधिक रूपमा पेश गर्नुपर्ने प्रतिवेदन तयारी सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- भविष्यमा गर्नुपर्ने अन्तर्राष्ट्रिय श्रम संगठन (ILO) सँग सम्बन्धित सन्धीहरु सम्बन्धी आवश्यक कार्यहरु गर्ने,
- सम्बन्धित क्षेत्रका अन्तर्राष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय गैरसरकारी तथा अन्य अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरुसँग समन्वय तथा सहजीकरणसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- शाखासँग सम्बन्धित विषयमा अभिलेख व्यवस्थापन गर्ने,
- तोकिएबमोजिमका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

२. बालश्रम निवारण तथा व्यवसायजन्य सुरक्षा शाखा

- बालश्रम निवारणसँग सम्बन्धित नीति, कानून, योजना तर्जुमा तथा नियमनसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- बालश्रम निवारणसम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान, सेमिनार, तालिम, गोष्ठी आदि कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने,
- बालश्रम निवारणसम्बन्धी कार्यक्रम, निरीक्षण तथा अनुगमन गर्ने,
- बालश्रम विरुद्ध जनचेतना जगाउन प्रचार-प्रसारसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- बालश्रम निवारण सम्बन्धी राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय श्रम संगठन(ILO), आईपेक, जी.टी.जेड. तथा अन्य दातृ राष्ट्र तथा संघ संस्थाहरूसँग समन्वय गर्ने,
- बालश्रम निवारण सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान, तथ्यांक संकलन, अद्यावधिक तथा विश्लेषणसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- व्यवसायजन्य स्वास्थ्य तथा सुरक्षासम्बन्धी नीति, कानून, योजना तर्जुमा तथा नियमनसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- व्यवसायजन्य स्वास्थ्य तथा सुरक्षासम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान, सेमिनार, गोष्ठी आदि कार्यक्रम गर्ने,
- प्रतिष्ठानमा कार्यरत कामदार कर्मचारीहरूको व्यवसायजन्य सुरक्षासम्बन्धी कार्य गर्ने,
- बालश्रम निवारण समिति र बालबालिका विकास तथा पुर्नस्थापना कोष संचालक समितिसम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- औद्योगिक प्रतिष्ठानहरूमा व्यवसायजन्य सुरक्षा लगायतका चेतनामूलक कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने,
- शाखासँग सम्बन्धित विषयमा अभिलेख व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- श्रमिक कल्याण शाखासँग समन्वय गरी ट्रेड युनियन अधिकार र ट्रेड युनियनले व्यवसायिकता प्रवर्द्धनमा खेल्नुपर्ने भूमिकाको विषयमा सेमिनार तथा गोष्ठी आयोजना गर्ने,
- सम्बन्धित क्षेत्रका अन्तर्राष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय गैरसरकारी तथा अन्य अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरूसँग समन्वय तथा सहजीकरणसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- तोकिएबमोजिमका अन्य कार्यहरू गर्ने ।

३. श्रमिक कल्याण शाखा

- सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी नीति, योजना तथा कानूनको तर्जुमाका लागि मस्यौदा तयार गर्ने,
- श्रमिक तथा श्रमिकका परिवारको लागि सामाजिक सुरक्षासँग सम्बन्धित नीतिगत तथा संस्थागत कार्यहरू गर्ने,
- ट्रेड यूनियन सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति, कानून तर्जुमामा सहयोग पुऱ्याउने,
- सामाजिक सुरक्षा कोषको संचालन तथा व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने,
- श्रमिकको कर्तव्य, दायित्व, कार्य संकृति र व्यवहार सम्बन्धी प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरूको सञ्चालनका सम्बन्धमा आवश्यक समन्वय गर्ने,
- श्रमिकको न्यूनतम पारिश्रमिक निर्धारणसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- श्रमिकहरूको सामाजिक सुरक्षाको सन्दर्भमा व्यवसायजन्य स्वास्थ्य सेवासम्बन्धी आवश्यक कार्य गर्ने,

- श्रमिकका बाल बालिकाहरूका लागि दिवा स्याहार केन्द्र, शिक्षा तथा स्वास्थ्य सेवा आदिको प्रबन्ध गर्न व्यवस्थापकहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने,
- सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धमा सेमिनार, गोष्ठी लगायतका चेतनामूलक कार्यहरू गर्ने,
- शाखासँग सम्बन्धित विषयको अभिलेख व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- नयाँ सामाजिक सुरक्षा योजना लागू गर्ने विषयमा आवश्यक कार्य गर्ने,
- अनौपचारिक क्षेत्रमा कार्यरत श्रमिक र स्वरोजगारलाई सामाजिक सुरक्षा योजनामा आबद्ध गर्ने विषयमा अध्ययन अनुसन्धान गर्ने,
- श्रमिक कल्याणकारी कोषसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- शाखासँग सम्बन्धित काममा सम्बन्धित राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय संघसंस्थासँग सम्पर्क, समन्वय र सहकार्य गर्ने,
- तोकिए बमेजिमका अन्य कार्यहरू गर्ने ।

४. सीप विकास तथा तालिम शाखा

- सीप विकास तथा तालिम सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति, कानून तर्जुमा, योजना, मापदण्ड, पूर्वाधार विकाससम्बन्धी काम गर्ने र सो को नियमन गर्ने,
- तालिम केन्द्रहरूको विवरण अद्यावधिक गर्ने,
- तालिम प्राप्त जनशक्तिको विवरण अद्यावधिक गर्ने,
- सीप विकास तालिमसम्बन्धी पाठ्यक्रम तर्जुमा, परिमार्जन, तालिम सञ्चालन मापदण्ड निर्धारण गर्ने, प्रवर्द्धन र समन्वय गर्ने,
- रोजगारीका संभावित क्षेत्रहरूमा आवश्यक सीप तथा दक्षता पहिचान गरी दक्ष जनशक्ति उत्पादनका लागि नीतिगत तथा संस्थागत समन्वय गर्ने,
- पिछडिएको क्षेत्र, वर्ग तथा समुदाय लक्षित सीपमूलक तालिम नीति तर्जुमा, समन्वय तथा नियमन गर्ने,
- लक्षित वर्गहरूलाई रोजगारी तथा स्वरोजगारीसम्बन्धी सचेतना तथा पूर्व तयारीसम्बन्धी अभिमुखीकरण तालिम कार्यक्रम आवश्यक समन्वय गरी सञ्चालन गर्ने,
- कामदार मजदूरहरूको कार्य संस्कृति र व्यवहार (Working Culture and Behaviors) सम्बन्धी प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरूको तर्जुमा तथा समन्वय गर्ने,
- विदेशबाट फर्केका कामदारको सीप परिक्षण गर्ने, सो सीपको उपयोगसम्बन्धी रणनीतिक योजना तयार गर्ने र समय सापेक्ष परिमार्जनको कार्य गर्ने,
- प्रदेश र स्थानीय तहमा तालिम प्रदायक संस्थाको स्थापना, क्षमता विकास, पाठ्यक्रम निर्धारण लागायतका कार्यको लागि नीतिगत तथा संस्थागत कार्य गर्ने,
- तालिम प्रदायक संस्था र रोजगार प्रदायक संस्था बीच रोजगारी सृजना र जनशक्तिको उपयोग सम्बन्धी समन्वयत्मक कार्य गर्ने,

- तालिम केन्द्रहरु बीच समन्वय गरी विशिष्टिकृत तालिम प्रदायक संस्थाहरुको संरचनागत विकासको लागि संस्थागत समन्वय गर्ने,
- शाखासँग सम्बन्धित काममा सम्बन्धित राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय संघसंस्थासँग सम्पर्क, समन्वय र सहकार्य गर्ने,
- शाखासँग सम्बन्धित विषयमा अभिलेख व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य गर्ने,
- तोकिए बमोजिमका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

४. निकायमा रहने दरबन्दी र कर्मचारी संख्या

मन्त्रालयमा राजपत्रांकित र राजपत्र अनंकित (स्थायी एवं करार) जम्मा ७२ र अस्थायी दरबन्दी जम्मा १६ गरी कूल स्वीकृत दरबन्दी ८८ रहेकोमा मेकानिकल इन्जिनियर रा.प.तूतीय पद १ र तथ्याङ्क अधिकृत रा.प.तूतीय पद १ गरी जम्मा २ वटा दरबन्दी रिक्त रहेको छ भने अन्य सम्पूर्ण दरबन्दी पूर्ति भएको ।

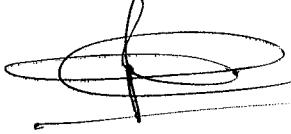
४.१ मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायको स्वीकृत दरबन्दी विवरण

सि.नं.	निकाय	कुल दरबन्दी
१	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय	७२
२	वैदेशिक रोजगार विभाग	७३
३	वैदेशिक रोजगार बोर्डको सचिवालय	१८
४	श्रम तथा व्यवसायजन्य सुरक्षा विभाग	३१
५	व्यवसायिक तथा सीप विकास तालिम प्रतिष्ठान, भैंसेपाटी	२१
६	व्यवसायिक तथा सीप विकास तालिम प्रतिष्ठान, ईंटहरी	१३
७	व्यवसायिक तथा सीप विकास तालिम प्रतिष्ठान, बुटवल	१३
८	वैदेशिक रोजगार कार्यालय, काठमाडौं	५७
९	व्यवसायजन्य सुरक्षा तथा स्वास्थ्य केन्द्र, काठमाडौं	२०
१०	श्रम तथा रोजगार कार्यालय, झापा	८
११	श्रम तथा रोजगार कार्यालय, विराटनगर	१४
१२	श्रम तथा रोजगार कार्यालय, जनकपुर	१४
१३	श्रम तथा रोजगार कार्यालय, विरगंज	८
१४	श्रम तथा रोजगार कार्यालय, हेटौडा	८
१५	श्रम तथा रोजगार कार्यालय, काठमाडौं	१२
१६	श्रम तथा रोजगार कार्यालय, पोखरा	१३
१७	श्रम तथा रोजगार कार्यालय, बुटवल	१४
१८	श्रम तथा रोजगार कार्यालय, नेपालगञ्ज	८
१९	श्रम तथा रोजगार कार्यालय, सुखेत	१४
२०	श्रम तथा रोजगार कार्यालय, धनगढी	१५
जम्मा दरबन्दी		४४६

१२

मन्त्रालयको स्वीकृत दरबन्दी र पदपूर्तिको अवस्था

सि.नं.	पद	श्रेणी/तह	सेवा	समूह/ उपसमूह	मौजुदा दरबन्दी	पदपूर्ति	रिक्त
१	सचिव	रा.प.विशिष्ट	प्रशासन		१	१	
२	सहसचिव	रा.प.प्रथम	प्रशासन		३	३	
३	उपसचिव (प्रशासन)	रा.प.द्वितीय	प्रशासन	सा.प्रशासन	८	८	
४	उपसचिव (लेखा)	रा.प.द्वितीय	प्रशासन	लेखा	१	१	
५	उपसचिव (कानून)	रा.प.द्वितीय	न्याय	कानून	१	१	
६	उपसचिव प्राविधिक/मेकानिकल	रा.प.द्वितीय			१	१	
७	लेखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	प्रशासन	लेखा	१	१	
८	शाखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	प्रशासन	सा.प्रशासन	१४	१४	
९	कानून कानून)	अधिकृत रा.प.तृतीय	न्याय	कानून	१	१	
१०	कम्प्युटर इंजिनियर	रा.प.तृतीय			१	१	
११	मेकानिकल इंजिनियर	रा.प.तृतीय			१	०	१
१२	कम्प्युटर अधिकृत	रा.प.तृतीय	विविध		१	१	
१३	लेखापाल	रा.प.अं.प्रथम	प्रशासन	लेखा	१	१	
१४	नायब सुब्बा	रा.प.अं.प्रथम	प्रशासन	सा. प्रशासन	९	९	
१५	कम्प्युटर अपरेटर	रा.प.अं.प्रथम	विविध		७	७	
१६	ह.स.चा.	श्रेणी विहिन			९	९	
१७	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन			१२	१२	
१८	जम्मा दरबन्दी				७२	७०	

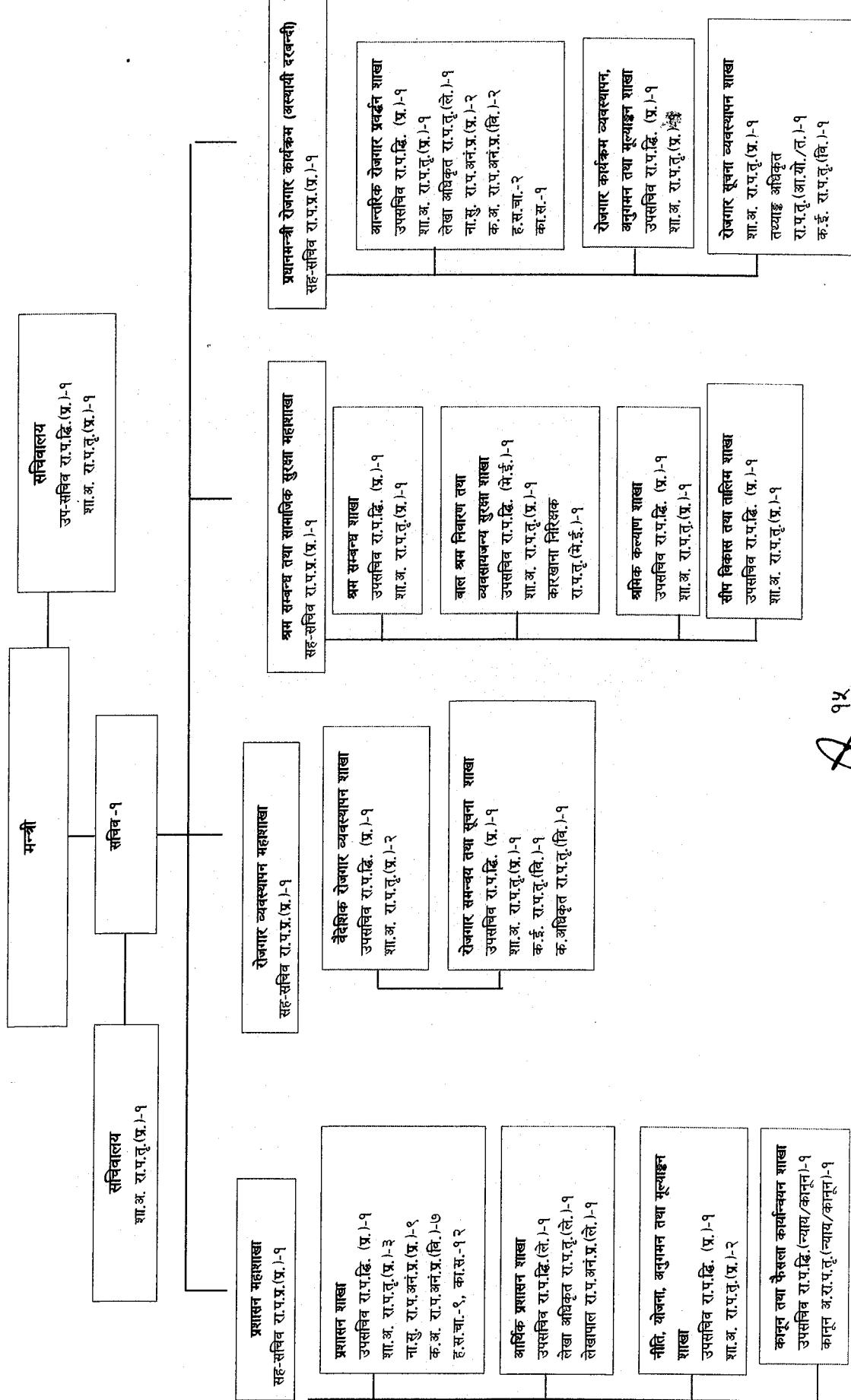

प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम तर्फको स्वीकृत अस्थायी दरबन्दी विवरण

सि.नं.	पद	श्रेणी/तह	सेवा	समूह/ उपसमूह	मौजुदा दरबन्दी	पदपूर्ति	रिक्त
१	सहसचिव	रा.प.प्रथम	प्रशासन		१	१	
२	उपसचिव (प्रशासन)	रा.प.द्वितीय	प्रशासन	सा.प्रशासन	२	२	
३	शाखा अधिकृत (प्रशासन)	रा.प.तृतीय	प्रशासन	सा.प्रशासन	३	३	
४	लेखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	प्रशासन	लेखा	१	१	
५	तथ्याङ्क अधिकृत	रा.प.तृतीय	आ.यो.तथ्याङ्क	तथ्याङ्क	१	०	१
६	कम्प्युटर ईन्जिनियर	रा.प.तृतीय			१	१	
७	नायब सुब्बा	रा.प.अं.प्रथम	प्रशासन	सा. प्रशासन	२	२	
८	कम्प्युटर अपरेटर	रा.प.अं.प्रथम	विविध		२	२	
९	ह.स.चा.	श्रेणी विहिन			२	२	
१०	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन			१	१	
	जम्मा दरबन्दी				१६	१६	

नेपाल सरकार

श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयको संगठन संरचना

५. प्रमुख एवम् उजुरी सुन्ने अधिकारी र सूचना अधिकारीको नाम र पद

प्रमुखको नाम: श्री एकनारायण अर्याल, सचिव

प्रवक्ता: श्री डण्डुराज घिमिरे, सहसचिव

सहायक प्रवक्ता: डा. थानेश्वर भुसाल, उपसचिव

सूचना अधिकारीको नाम: श्री कविराज उप्रेती, उपसचिव

गुनासो सुन्ने अधिकारी: श्री विष्णु लामिछाने, उपसचिव

मन्त्रालयको वेबसाइट: www.moless.gov.np

६. नीति, ऐन, नियम, विनियम वा निर्देशिकाको सूची

नीति

- राष्ट्रिय रोजगार नीति, २०७१
- वैदेशिक रोजगार नीति, २०६८
- राष्ट्रिय व्यवसायजन्य सुरक्षा तथा स्वास्थ्य नीति, २०७६

ऐन

- रोजगारीको हक सम्बन्धी ऐन, २०७५
- श्रम ऐन, २०७४
- योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा ऐन, २०७४
- वैदेशिक रोजगार ऐन, २०६४
- ट्रेड युनियन ऐन, २०४९
- बाल श्रम (निषेध र नियमित गर्ने) ऐन, २०४९
- बोनस ऐन, २०३९

नियमावली

- वैदेशिक रोजगार नियमावली, २०६४
- वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरण नियमावली, २०६८
- रोजगारीको हक सम्बन्धी नियमावली, २०७५
- श्रम नियमावली, २०७५
- श्रम अदालत कार्यविधि नियमावली, २०५२
- योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा नियमावली, २०७५
- सामाजिक सुरक्षा कोष नियमावली, २०७५
- बालश्रम(निषेध र नियमित गर्ने) नियमावली, २०६२
- बोनस नियमावली, २०३९
- ट्रेड युनियन नियमावली, २०५०

- बालबालिका (विकास तथा पुनर्स्थापन) कोष नियमावली, २०५३

मुख्य निर्देशिका/कार्यविधि/मापदण्ड

- आन्तरिक व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७५
- कल सेन्टर (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७५
- काउन्सेलर (श्रम) तथा श्रम सहचारी छनौट तथा नियुक्ति सम्बन्धी कार्यविधि तथ मापदण्ड, २०७३
- विदेशमा काम गरी फर्केका उद्धमी राष्ट्रिय सम्मान तथा पुरस्कार व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७६
- रोजगार अनुमति प्रणाली (सञ्चालन र व्यवस्थापन) निर्देशिका, २०७३
- वैदेशिक रोजगारमा जाने कामदारको स्वास्थ्य परीक्षण गर्ने स्वास्थ्य संस्था सूचीकरण, नवीकरण र अनुगमन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७२
- अनुगमन टोली परिचालन कार्यविधि, २०७६
- अभिमुखीकरण तालिम सञ्चालन कार्यविधि, २०७६
- इजाजतवाला संस्था र अभिमुखीकरण तालिम प्रदायक संस्थाको अनुगमन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७३
- कामदारको परिवारलाई स्वास्थ्य उपचार सहयोग सम्बन्धी मापदण्ड, २०७३
- सामाजिक सुरक्षा योजना सञ्चालन कार्यविधि, २०७५
- रोजगारमुलक सीप विकास तालिम सञ्चालन कार्यविधि, २०७५
- वैदेशिक रोजगार विभागको आन्तरिक कार्य सञ्चालन निर्देशिका, २०६६
- वैदेशिक रोजगार बोर्डको कार्यसञ्चालन कार्यविधि, २०६८
- वैदेशिक रोजगार प्रवर्द्धन बोर्डको कार्यकारी निर्देशक पदमा पदपूर्ति गर्न गठित पदपूर्ति समितिको बैठक र छनौट सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५
- कल्याणकारी कोषको रकम (वाणिज्य बैंकमा) लगानी गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५
- वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी मागपत्र जाँच निर्देशिका, २०७५
- वैदेशिक रोजगारीमा गएका नेपाली कामदारको कानुनी प्रतिरक्षा सम्बन्धी निर्देशिका, २०७५
- वैदेशिक रोजगारको सिलसिलामा मृत्यु/अंगभंग/गम्भीर विरामी भएका कामदारको परिवारको सदस्यलाई छान्नवृत्तिमा पेशागत तालिम र डिप्लोमा तथा प्रविणता प्रमाणपत्र तहको तीन वर्षे प्राविधिक शिक्षा प्रदान गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७१
- व्यक्तिगत श्रम स्वीकृतिमा वैदेशिक रोजगारमा जाने कामदारको श्रम स्वीकृति लिने प्रक्रिया सम्बन्धी निर्देशिका, २०६९
- वैदेशिक रोजगारमा घेरेलु कामदारलाई व्यवस्थित गर्ने सम्बन्धी निर्देशिका, २०७३
- वैदेशिक रोजगार सूचना व्यवस्थापन प्रणाली सञ्चालन कार्यविधि, २०७६
- कोभिड-१९ को विश्वव्यापी संक्रमणका कारण वैदेशिक रोजगारीको क्रममा अलपत्र परेका नेपाली कामदारको उदार गरी स्वदेश फिर्ता गर्ने सम्बन्धी निर्देशिका, २०७७
- इजरायलमा नेपाली सहयोगी कामदार पठाउनेसम्बन्धी निर्देशिका, २०७८

- आधिकारिक ट्रेड युनियन निर्वाचन निर्देशिका, २०५२
- रोजगार संयोजकको पदपूर्ति र सेवा सुविधा सम्बन्धी मापदण्ड, २०७५
- श्रम अडिट मापदण्ड, २०७५
- कार्यस्थलको लागि अधिकतम ध्वनिको स्तर मापदण्ड, २०७३
- रोजगारदाता र श्रमिकको सूचीकरण कार्यविधि, २०७५
- विदेशी नागरिकहरुको श्रम इजाजत व्यवस्थापन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७५
- ईट्रा उद्योगमा काम गर्ने श्रमिकको व्यवसायजन्य सुरक्षा एवम् स्वास्थ्य सम्बन्धी निर्देशिका, २०७६
- बालश्रम मुक्त स्थानीय घोषणा कार्यविधि, २०७७
- व्यवसायिक तथा सीप विकास तालिम सञ्चालन निर्देशिका, २०७७
- कार्यस्थलमा आधारित एप्रेन्टिशिप तालिम कार्यविधि, २०७६
- संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको लागत साझेदारीमा आधारित व्यावसायिक तथा सीप विकास तालिम (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७७
- सामाजिक सुरक्षा कोष लगानी कार्यविधि, २०७७
- सामाजिक सुरक्षा कोषको स्वास्थ्य सुरक्षा योजनाको लागि स्वास्थ्य संस्था छनौट तथा योजनाको रकम भुक्तानी सम्बन्धी कार्यविधि, २०७६
- सामाजिक सुरक्षा योजना सञ्चालन कार्यविधि, २०७५
- कोषको रकम वाणिज्य बैंकमा लगानी गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन (संशोधन समेत) निर्देशिका, २०७५
- युवा रोजगारीका लागि रूपान्तरण पहल आयोजना (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७६
- रोजगार संयोजकको पदपूर्ति र सेवा सुविधा सम्बन्धी मापदण्ड, २०७६
- कामका लागि पारिश्रमिकमा आधारित सामुदायिक आयोजना (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७७

७. मन्त्रालयले सञ्चालन गरेको कार्यक्रम र सोको प्रगती प्रतिवेदनः

(क) प्रशासन महाशाखा:

१. आन्तरिक व्यवस्थापन तथा सुशासन शाखा:

सि.नं.	विषय	कार्य प्रगति
१	मन्त्रिपरिषद्मा प्रस्ताव पेश	यस शाखाबाट मन्त्रालयबाट विभिन्न विषयका प्रस्ताव नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्मा पठाउने कार्यको सहजिकरण तथा अद्यावधिक गर्ने गरिएको। यस अवधीमा जम्मा ६ वटा प्रस्ताव क्याबिनेट स्वाचालित प्रणालीमा अद्यावधिक गरिएको। जस सम्ये १ वटा प्रस्ताव प्रशासन शाखाबाट पठाईएको।
२	सरुवा/काज/पदस्थापन/रमाना	यस अबधिमा जम्मा:- क) सरुवा -० ख) काज /कामकाज- १५ ग) पदस्थापन-९ घ) रमाना-४
३	सेवाकालिन तालिम	यस अबधिमा नेपाल प्रशासनिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठान, जावलाखेलबाट माग भई आएबमोजिम उपचासिव-२ र शाखा अधिकृत-४ गरी जम्मा ६ जना कर्मचारीहरुलाई सेवाकालिन प्रतालिममा मनोनयन गरी सिफारिस गरिएको।
४	पत्र व्यवहार/संचार	यस अबधिमा जम्मा ४५० वटा चीष्टीपत्र दर्ता भई सम्बन्धित महाशाखा/शाखामा पठाईएको। यस शाखाबाट उक्त अबधिमा जम्मा ३०७ वटा चीष्टीपत्र विभिन्न निकायहरुमा पत्राचार गरिएको।
५	रेकर्ड व्यवस्थापन	यस मन्त्रालयको स्वामित्वमा रहेका सबारी साधन र अन्य सम्पादितहरुको विवरण PAMS मा प्रबिष्ट गरिएको।
६	अखित्यार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको उजुरी	यस अबधिमा कूल १२ उजुरी/गुनासो मध्ये ५ वटा फछ्यौट भएका र बाँकी ७ वटा कारबाही प्रकृयामा रहेको।
	राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्र/हेलो सरकारका उजुरी	यस अबधिमा राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्रबाट १ वटा उजुरी/गुनासो प्राप्त भएकोमा उक्त उजुरी/गुनासो कारबाही प्रकृयामा रहेको। हेलो सरकारबाट प्राप्त भएको ४ वटा उजुरी/गुनासो समाधान भएको।
७	कल सेन्टरको गुनासो व्यवस्थापन सम्बन्धमा	यस अबधिमा विभिन्न माध्यमबाट कल सेन्टरमा जम्मा ४९४२ गुनासाहरु प्राप्त भएकोमा सो कल मध्ये ४६३१ उजुरी गुनासो सम्बोधन भएको र ३११ प्रकृयामा रहेको। उपरोक्त कल वाहेक गुनासोकर्ताले ७९३२ Follow-up कल गरेको।
८	अन्य उजुरी/गुनासो	व्यक्तिगत उजुरी १ वटा प्राप्त भएकोमा सो उजुरी समाधान भएको।
९	खरिद व्यवस्थापन सम्बन्धमा	स्वीकृत वार्षिक खरिद योजना बमोजिम सेवाग्राही सन्तुष्टी सर्वेक्षण सम्पन्न गरिएको।
१०	CDMIS सम्बन्धी कार्य	Cabinet Decision Implementation Monitoring System मा विवरण निरन्तर अद्यावधिक गरिएको।
११	क्षमता विकास कार्यक्रम सम्पन्न	स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अन्तर्गत मन्त्रालयमा कार्यरत कर्मचारीहरुलाई Vehicle Maintenance (Four Wheeler) सम्बन्धी तालिम, कल सेन्टर गुनासो सम्बोधन सम्बन्धी अन्तरक्रियात्मक गोष्ठी र Public Procurement Management सम्बन्धी क्षमता विकास कार्यक्रम सम्पन्न भएको।

२. नीति, योजना, अनुगमन तथा मूल्यांकन शाखा

- रोजगार अनुमति प्रणाली अन्तरगत दक्षिण कोरियामा रोजगारी गरी फर्किएका नेपालीहरूका लागि पुनःएकीकरण कार्यक्रम संचालन गर्ने सम्बन्धमा KOICA संग Record of Discussion(ROD) मा मिति २०७९।०२।१७ मा हस्ताक्षर सम्पन्न भएको ।
- मिति २०७९।०२।२५ गते मन्त्रालयको ५ वर्षे रणनीतिक मस्यौदा उपर सरोकारवालाहरूसंग छलफल/अन्तरक्रिया सम्पन्न भएको ।
- वैदेशिक रोजगार नीति, २०६८ को पुनरावलोकन अध्ययन प्रतिवेदन उपर मिति २०७९।०३।१२ मा छलफल कार्यक्रम सम्पन्न भएको ।
- मिति २०७९।०३।२१ मा सुरक्षित आप्रवासन परियोजना (सामी) को Steering Committee को बैठक बसी परियोजना प्रगति समिक्षा र आगामी आ.व. को वार्षिक कार्यक्रम (YPO) र कार्यक्रम संचालन मार्गदर्शन स्वीकृत भएको ।
- मन्त्रालय र मातहत निकायका अधिकृत कर्मचारीहरूको क्षमता विकास सम्बन्धी २ दिने अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न भएको ।
- तेश्रो श्रम तथा रोजगार बुलेटिन (वर्ष ४, अंक ३) तयार गरी प्रकाशन गरिएको ।

३. कानून एवम् फैसला कार्यान्वयन शाखा

- मन्त्रालयसँग सम्बन्धित कानूनहरू तर्जुमा गरिएको साथै आवश्यकतानुसार कानूनहरू परिमार्जन तथा संशोधन गरिएको । साथै केही कानूनहरू तर्जुमाको प्रक्रियामा रहेको ।
- मन्त्रालय विस्त्र परेका रिट/निवेदनको लिखित जवाफ सम्बन्धित अदालत समक्ष पेश गरिएको । (सम्मानति सर्वोच्च अदालतमा ३ वटा लिखित जवाफ)
- मन्त्रालयको कार्यक्षेत्रका विषयमा सम्मानित अदालतबाट भएका फैसला कार्यान्वयनको लागि यस मन्त्रालय मातहतको सम्बन्धित निकायसँग नियमित समन्वय गरिएको ।
- मन्त्रालय वा मातहत निकायबाट कानूनी राय परामर्श माग भएका विषयमा लिखित राय वा परामर्श उपलब्ध गराइएको ।
- वैदेशिक रोजगार ऐन, २०६४ को दफा ६६ को उपदफा (१) बमोजिम वैदेशिक रोजगार विभागको निर्णय उपर परेका पुनरावेदन निवेदनको फैसला तयार गरी कार्यान्वयनका लागि विभागमा पत्राचार गरिएको । (न्यू एस.ओ.एस. एच.आर. प्रा.लि.)

४. आर्थिक प्रशासन शाखा:

आमदानी, खर्च र आर्थिक कारोबार सम्बन्धी २०७८।०७९ को बैशाख-आषाढसम्मको विवरण

सि.नं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम	बजेट	खर्च	कैफियत
१	३७१०००११३ चालू खर्च	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय	१०१५०६१६५।३८	४१२२३०३३।९४	
२	३७१०००११४ पुँजिगत खर्च	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय	५४७६३३६।०	४५७६६२०।०	

३	३७१००१०१३ चालू खर्च	रोजगार प्रवर्द्धन कार्यक्रम	२०००२९८६२१०	१३९५१८९७०१०	
४	३७१००१०१४ पुँजिगत खर्च	रोजगार प्रवर्द्धन कार्यक्रम	२२७०३२०१०	१४८४८९९१०	

(ख) रोजगार व्यवस्थापन महाशाखा:

१. वैदेशिक रोजगार व्यवस्थापन शाखा:

सि.नं.	लिखित	कार्य प्रणाली
१	द्विपक्षीय श्रम समझौताको कार्यान्वयनमा निजी शेत्रको भूमिका विषयमा अन्तर्कृया गोष्ठिहरू गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा उल्लिखित २ वटा गोष्ठीहरू सम्पन्न भएका। (यस अवधिमा कुनै पनि गोष्ठीहरू नभएका)
२	स्थानीय तहहरूमा वैदेशिक रोजगार व्यवस्थापनका विभिन्न पक्षहरूबाटे प्रदेशस्तरीय गोष्ठिहरू आयोजना गर्ने	रुपन्देही, पाँचथर, खोटाङ्ग, नुवाकोट, जनकपुर, बागलुङ्ग र धनगढीका करिब २०० वटा स्थानीय तहसँग अन्तर्क्रिया गरिएको। (यस अवधिमा बागलुङ्ग र धनगढीमा उक्त गोष्ठीहरू सम्पन्न भएका)
३	श्रम समझौताहरूमा उल्लेख भए अनुसारका संयुक्त कार्यसमितिको बैठकहरू नेपालमा आयोजना गर्ने र अन्य देशमा आयोजना गरिने बैठकहरूमा सहभागिता जनाउने	नेपाल-कतार संयुक्त कार्यसमितिको बैठक नेपालमा सम्पन्न भएको एवं नेपाल-युएई संयुक्त कार्यसमितिको बैठकमा नेपालको तफबाट सहभागिता जनाएको। (यस अवधिमा कुनै पनि संयुक्त कार्यसमितिका बैठकहरू नभएका)
४	संयुक्त राष्ट्रसंघ लगायतका अन्तर्राष्ट्रिय तथा क्षेत्रीय संस्था एवम् मञ्चहरूमा श्रम आप्रवासनका क्षेत्रमा नेपालले जनाएको प्रतिवर्द्धता कार्यान्वयन गर्न राष्ट्रिय रणनीतिपत्र तयार गर्ने	रणनीतिपत्र तयार भएको।
५	नेपाल सदस्य राष्ट्र भएको कारण अन्तर्राष्ट्रिय तथा क्षेत्रीय मञ्चहरूलाई बुझाउनुपर्ने वार्षिक शुल्क भुक्तानी गर्ने	कोलम्बो प्रोसेसको वार्षिक शुल्क भुक्तानी भएको।
६	मन्त्रिपरिषद्मा प्रस्ताव पेश तथा स्वीकृत	मिति २०७९/०२/३१ मा नेपाली नर्सहरूलाई बेलायतमा रोजगारी प्रदान गर्ने सन्बन्धमा नेपाल सरकार र बेलायत सरकारबीचको द्विपक्षीय श्रम समझौता नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्बाट स्वीकृत। मिति २०७९/०२/३१ मा रोजगार अनुमती प्रणाली (इ.पी.एस.) मार्फत नेपाली नागरिकलाई रोजगारीका लागि दक्षिण कोरिया पठाउने सम्बन्धी समझदारीपत्र नवीकरण गर्ने

		प्रस्ताव नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्बाट स्वीकृत । मिति २०७९/०३/२१ मा वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका व्यक्तिका लागि पुनःएकीकरण कार्यक्रम (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) निर्देशिका, २०७९ नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्बाट स्वीकृत । बाधा अड्काउ फुकाउने आदेश जारी गर्ने सम्बन्धी प्रस्ताव नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्बाट स्वीकृत ।
८	वैदेशिक भ्रमण	मिति २०७९/१/१४ देखि १९ गतेसम्म माननीय मन्त्रिज्युको संयोजकत्वमा उच्चस्तरीय प्रतिनिधिमण्डलको मित्राण्ड मलोसियाको भ्रमणका अवसरमा सयुक्त कायोसमिति बैठकका एजेण्डाबारे छलफल भएको ।
९	कार्यविधि/निर्देशिका स्वीकृत	मिति २०७९/२/१२ को माननीय मन्त्रिस्तरको निर्णयानुसार वैदेशिक रोजगार व्यवस्थापन सेवा प्रवाह कार्यविधि, २०७९ स्वीकृत भएको ।

२. रोजगार समन्वय तथा सूचना शाखा:

- आन्तरिक रोजगारी प्रवर्द्धनका लागि सरोकारवालासँग छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम २०७८ साल बैशाख ४ गते सुदूरपश्चिम प्रदेशको धनगढी, जेष्ठ २३ गते गण्डकी प्रदेशको बागलुङ, असार १४ गते सुदूरपश्चिम प्रदेशको सुर्खेत तथा असार २० गते लुम्बिनी प्रदेशको बुटवलमा गरी ४ वटा सम्पन्न भएको
- पुनःएकीकरण कार्यक्रम अन्तरगत देशभरीमा जम्मा ९ वटा स्थानीयतहहरूमा स्थलगत अनुगमन गरी स्थानीयतहहरूमा उक्त कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउने बिषयमा छलफल सम्पन्न भएको ।
- सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन बमोजिम सरोकारवालाहरूबाट माग भएका सूचनाहरू उपलब्ध गराइएको ।
- मन्त्रालयको वेवसाईट अद्यावधिक गर्ने कार्य नियमित रूपमा भैरहेको ।

(ग) श्रम सम्बन्ध महाशाखा

१. श्रम सम्बन्ध शाखा:

➤ श्रम प्रशासनको विद्यमान अवस्थाको अध्ययन र पुनरावलोकन ।	अध्ययन भई कार्य सम्पन्न भएको । प्रतिवेदन तयार भएको ।
➤ न्यूनतम पारिश्रमिक र श्रम अडिटको परिपालना सम्बन्धी अन्तरक्रिया र अनुगमन समेत	न्यूनतम पारिश्रमिक र श्रम अडिटको परिचालन सम्बन्धी अन्तरक्रिया र अनुगमन सम्बन्धी कार्यक्रम पोखरा, झापा र बुटवलमा सम्पन्न भएको ।
➤ अन्तराष्ट्रिय श्रम संगठनको Governing Body मा सहभागिता ।	ILC को ११० औं सत्रमा अनलाइन प्लेटफर्म मार्फत सहभागी भएको ।
➤ श्रम विवाद समाधान सम्बन्धी मध्यस्थको खर्च	श्रम विवाद समाधानार्थ मध्यस्थ समितिको वैठकबाट लड्बुद्ध एजुकेशन एकेडेमी नेपालगञ्ज, बाँकेको विवाद समाधान भएको ।
➤ अन्तराष्ट्रिय श्रम सम्मेलन (ILC) मा नेपाली प्रतिनिधिमण्डलको सहभागिता ।	अनलाइन मार्फत सहभागीता जनाइएको ।
➤ श्रम प्रशासनका विविध आयाममा चेतनामुलक सन्देश उत्पादन, प्रशारण तथा प्रकाशन	सूचना जिङ्गल तयारी कार्यक्रम रेडियो नेपालसँग संझौता भई, प्रसारण कार्य सम्पन्न भएको ।
➤ केन्द्रिय श्रम सल्लाहकार परिषदको वैठक तथा अन्य अन्तरक्रिया कार्यक्रम ।	२०७९।०३।३१ गते सम्पन्न भएको ।
➤ श्रम निरीक्षकहरूका लागि क्षमता अभिवृद्धि तालिम	श्रम निरीक्षकहरूको लागि क्षमता विकास कार्यक्रम विराटनगरमा दुइ दिने कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको ।
➤ न्यूनतम पारिश्रमिक पुनरावलोकन गर्नको लागि अध्ययन गर्ने ।	न्यूनतम पारिश्रमिक पुनरावलोकन सम्बन्धी अध्ययन भई कार्य सम्पन्न भएको ।
➤ श्रमिक सहकारी समूह गठन र परिचालन सम्बन्धी कार्यविधि तर्जुमा ।	अध्ययन तथा कार्यविधि तर्जुमा प्रतिवेदन तयार भई कार्य सम्पन्न भएको ।

२. श्रमिक कल्याण शाखा:

क्र.स.	स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम	वार्षिक लक्ष्य तथा स्वीकृत बजेट		प्रगति	
		लक्ष्य	बजेट	भौतिक प्रगति	वित्तीय प्रगति
				रकम रु.	%
२.१	औद्योगिक करिडोरमा कार्यरत श्रमिक/उधोगपति/ ट्रेड युनियन र सरोकारवाला निकाय/व्यक्ति बीच श्रमिक कल्याणको क्षेत्रमा अन्तरकृया/गोष्ठी आयोजना	२०० जना	११ लाख २० हजार	२८० जना	११ लाख १६ हजार

२.२	श्रमिक अस्पताल निर्माण सम्भाव्यता अध्ययन सम्बन्धी कार्यक्रम	१ वटा	१० लाख	१ वटा	७ लाख	७०
२.३	श्रमिक कल्याणको क्षेत्रमा स्थानीय तह, प्रदेश र अन्य निकाय एवम् संघ संस्थासँग समन्वय, सहकार्य र साझेदारिता कायम गर्ने सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान	१ वटा	८ लाख ३० हजार	मन्त्रालयको निर्णयानुसार सीप विकास तालिम नीति तयारी कार्यक्रममा रकमान्तर भएको		

२.४. शाखा संग प्रत्यक्ष सम्बन्धित माइलस्टोन नभएको ।

२.५. लक्ष्य अनुसार कार्यक्रम सम्पन्न भएको ।

२.६. अन्य कार्यहरू:

- श्रमिक अस्पताल निर्माणको लागि गठन भएको कार्यदलको प्रतिवेदन तयार भएको ।
- सामाजिक सुरक्षा कोषसँग सम्बन्धित ऐन/नियम संसोधन तथा नीतिगत कार्य- समिति गठन भई कार्य सुचारू भएको ।

बैदेशिक रोजगार कोष सञ्चालनको लागि कार्यविधि तयार गर्न समिति गठन भै कार्य प्रारम्भ भएको ।

३. सीप विकास तथा तालिम शाखा:

क्र.स.	स्वीकृत बार्षिक कार्यक्रम	बार्षिक लक्ष्य तथा स्वीकृत बजेट		प्रगति		
		लक्ष्य	बजेट	भौतिक प्रगति	वित्तिय प्रगति	
					रकम रु.	%
३.१	सीप विकास तालिम सम्बद्ध अन्तरमन्त्रालय/निकाय (सरोकारवाला) सँग छलफल अन्तरक्रिया	१ वटा	४ लाख १५ हजार	२ वटा	३ लाख	७१
३.२	राष्ट्रिय व्यावसायिक सीप विकास तालिम नीति मस्यौदा तयारी कार्यक्रम	१ वटा	६ लाख १० हजार	१ वटा	५ लाख ३० हजार	८६
३.३	राष्ट्रिय व्यावसायिक सीप विकास तालिम नीति अध्ययन कार्यक्रम		२ लाख २० हजार	१ वटा	२ लाख १८ हजार	९९

३.४. शाखा संग प्रत्यक्ष सम्बन्धित माइलस्टोन नभएको ।

३.५. लक्ष्य अनुसार कार्यक्रम सम्पन्न भएको ।

३.६. अन्य कार्यहरू:

- राष्ट्रिय व्यावसायिक सीप विकास तालिम नीतिको प्रारम्भिक मस्यौदा तयार भएको ।
- व्यावसायिक सीप विकास तालिम प्रतिष्ठान गठन आदेशको मस्यौदा तयार भएको ।
- अभियुक्तिकरण तालिम कार्यविधि, २०७६ को समसामयिक संसोधनको लागि समिति गठन भै संसोधन मस्यौदा अन्तिम चरणमा रहेको ।
- सीप विकास तालिम प्रतिष्ठान/बैदेशिक रोजगार बोर्ड मार्फत सञ्चालित तालिम कार्यक्रमको अनुगमन गरिएको ।

४. बालश्रम निवारण /व्यवसाजन्य सुरक्षा शाखा:

बालश्रम निवारण तथा व्यवसायजन्य सुरक्षा शाखा							
क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	विनियोजि त बजेट (लाखमा)	खर्च रकम रु.(लाखमा)	भौतिक प्रगति %	वित्तिय प्रगति %	कैफियत
१	बालश्रम निवारण कार्यमा संलग्न सरोकारवाला र विकास साझेदार विच अन्तरक्रिया	२२५२२	१.६६	०.१८२	११	१०.९६	*कोरोना महामारी लगायतका कारणले गर्दा तोकिएका लक्ष्य पुरा गर्न नसकिएको ।
२	महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक मन्त्रालय र सरोकारवाला निकाय सँगको समन्वयमा बालश्रमिकको उद्धार, पुर्नस्थापना	२२५२२	२०.७५				
३	उद्धार, पुर्नस्थापना तथा पुनर्मिलन कार्यक्रमका लागि सरोकारवालाको क्षमता विकास कार्यक्रम	२२५२२	८.३				
४	बालश्रम विरुद्धका जनचेतनामुलक सन्देश प्रसारण	२२५२२	१६.६	१६.६			सम्पन्न ।
५	बालश्रममुक्त स्थानीय तह घोषणा गर्न स्थानीय तहलाई अनुदान (५० वटा)	२२५२२	२०६.८८	११४	७६	५५	विभिन्न चरणमा गरी ३ पटक सूचना आव्हान गर्दा समेत ३८ स्थानीयतह बाट मात्र निवेदन प्राप्त ।
६	गत वर्षको २५ स्थानियतहलाई अनुदान	२२५२२	१४५.२५	३	४	२	रोल्पाको त्रिवेणी गाउँपालिकाले मात्र विवरण प्राप्त
७	बालश्रममुक्त स्थानीय तह घोषणा गर्न स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिसँग अन्तर्क्रिया	२२५२२	१६.६	८.८	५५	५३	कोरोना संक्रमण, स्थानीयतह को निर्वाचन लगायत कारण २० मध्य ११ पालिकामा कार्यक्रम सम्पन्न
८	Alliance 8.7 को अन्तर्राष्ट्रिय बैठकहरूमा सहभागिता	२२५२२	८.३	८.३	१००	१००	सम्पन्न ।

(घ) प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम

- श्रमको सम्मान राष्ट्रको अभियान कार्यक्रम:
 - रेडियो नेपाल र नेपाल टेलिभिजनबाट सार्वजनिक महत्वका सन्देशहरु निरन्तर रूपमा प्रशारण भई सम्झौता बमोजिम काम सम्पन्न भएको । ।
- रोजगार व्यवस्थापन सूचना प्रणाली अनुसार आ.व. २०७८/७९ (असार मसान्त सम्म) मा भएको प्रगति विवरण:
 - कुल रोजगारी उपलब्ध गराईएको व्यक्ति: १५१५२४
 - कुल आयोजना सङ्ख्या: १८,७५४
- अन्तरक्रिया कार्यक्रम:
 - श्रमको सम्मान राष्ट्रको अभियानलाई प्रभावकारी सञ्चालन गर्ने सम्बन्धमा मन्त्रालयका श्रीमान् सचिव श्री एक नारायण अर्यालज्यूको अध्ययक्षतामा २०७९ असार ६ गते पत्रकारसँग एक छलफल कार्यक्रमको आयोजना गरिएको ।
 - प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमको वर्तमान कार्यान्वयन प्रकृयामा परिमार्जन गर्ने सन्दर्भमा स्थानीय तहसंग प्रारम्भिक राय परामर्श गर्न माननीय श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्री श्री शेरबहादुर कुँवरको समुपस्थितीमा सुदुरपश्चिम प्रदेशको कैलाली र कञ्चनपुर जिल्लाका स्थानीय तहसंग राय परामर्श लिने उद्देश्यले मिति २०७९/०३/२८ गते कैलालीमा अन्तरक्रिया कार्यक्रम गरिएको ।